

በጀርመን የገባውን የኮሮና ቫይረስ ወረርሽኝን በተመለከተ ያለው ቴክኒካዊና ተቋማዊ ልምድና አስተያየት - ክፍል 7

ለተከበራቹህ ወገኖች

የዓመቱ መደምደሚያ

የኮሮና ልምድ ከጀርመን 10.09.2020

ይዘት- [ኢኮኖሚያዊ እይታ | ትልቁ ሎክዳውን | መሰረታዊ ፍጆታ | ምግብ ቤቶች | ቴያትር እና ፊልም | ቸልተኝነት | ሰላማዊ ሰልፎች | ማጠቃለያ ነጥቦች]

ከአለፈው በመቀጠል ለኢትዮጵያ ቴክኒካዊ ይዘቱ እና ለአጠቃላይ ግንዛቤ በአጣቃሽነት እንዲረዳ በማሰብ ከተጓዳኝ ነጥቦች ጋር የዓመቱ መደምደሚያ የሆነውን ክፍል ሰባትን አቀርባለሁ።

በጀርመን የኮቪድ 19 ወረርሽኝ በተረጋጋ ቁጥር ላይ ሲገኝ፣ በኢትዮጵያ ደግሞ ቀን ከቀን በብዙታዊ እድገት በመጓዝ በአለም የደርጃ መስፈርት ከመቶ ባሻገር የነበረው ዛሬ ሌሎች አገሮችን በአስገራሚ ፍጥነት በመቅደም ከጥቂት ቀናት ወዲህ ከ50 በታች (Top 50) ገብቷል። ለዚህም ቀዳሚውን የሚይዘው በተለያዩ የኑሮ ዘይቤዎች አብሮ የሚጓዘው ቸልተኝነት በሚያስደነግጥ መልኩ ሁኔታውን በመቆጣጠሩ ነው። ጀርመን አገር አሁንም ቢሆን የዜናውን አብዛኛውን ክፍል የሚሸፍነው ኮሮና ቢሆንም፣ እስከሚታወቀው ኢትዮጵያ ግን ከተደርገው ምርመራ አኳያ የተያዙቸው ቁጥር በቀን ከአንድ ሺህ በላይ በገባበት ዕለት ከሚዴያም ሆነ የማህበራዊ ትስስር ገጾች „ሰበር ዜና“ ተብሎ እንኳን አልተመዘገበም።

ጀርመን ባልፉት ሳምንታት በበሽታው የተያዙትን ቁጥር በመጠኑም ቢሆን ያስጨመሩት ከእረፍት ተመላሾች ሲሆን በየቀኑ የሚሞተውም ከኢትዮጵያ ሲነፃፀ በእጅጉ የቀነሰ ነው (ለምሳሌ ሚች በ10.09.20 ጀርመን 2 - ኢትዮጵያ 8)።

ጀርመን እዚህ ላይ የደረሰው በአለፉት 6 ተከታታይ ፅሁፎች እንደገለጹት በከፍተኛ ትዕግስት፣ ዲስፕሊን እና ማዕቀቦችን በማለፍ፣ በቅርብ ታሪካቸው አይተውት የማያውቁትን የኢኮኖሚ እና የነፃነት ግድቦች ተቀብለው፣ አልፈው ነው። ይህም የሳይንስ ፊክሽን ፊልም የሚመስል ጊዜ ነበር።

1. ኢኮኖሚያዊ እይታ - ትልቁ ሎክዳውን

ትልቁ ሎክዳውን (The Great Lockdown) በመባል መታወቅ የጀመረው የኮቪድ 19 ወረርሽኝን ለመቋቋም በወጣው እርምጃ የተነሳ የተከሰተው የኢኮኖሚ ቀውስ በዚህ አመት የአለምን ኢኮኖሚ በ3-6% እንደሚቀንስ ሲተነበይ ይህም በ1930ዎቹ እጅግ የከፋ የኢኮኖሚ ቀውስ ካደረሰው ታላቁ የኢኮኖሚ ውድቀት (The Great Depression) ቀጥሎ የሚታይ ነው። የዓለም ባንክ ትንበያ እንደሚያሳየው የኢኮኖሚ ጉዳቱ ቁጥጥሩ በላላ መልኩ ከተካሄደ እስከ 2022 እንደሚያገግም፣ ቁጥጥሩ በጠበቀ መልኩ ከሆነ ደግሞ እስከ 2024 ሊያገግም እንደሚችል ነው። በተጨማሪም ኢንቨስትመንትን እና ግብይትን የሚያዳክመውም ከፍራቻ በመነሳት ገንዘብን አንቆ በመያዝ ሲሆን የማይንቀሳቀስ እና አላስፈላጊ የሆነ የሃብት ማከማቻት ኢንቨስትመንቱን ጎድቶታል። ትልልቅ ኩባንያዎችም ከ 15% እስከ 30% ኢንቨስት የማድረግ መጠናቸው በመቀነስ ብዙ አምራች እና ሸማች ሃይል ያላቸውን ሰራተኞቻቸውን ለመቀነስ እንዲዘጋጁ እያደርጋቸው ነው።

2. ኢኮኖሚያዊ እይታ - መሰረታዊ ፍጆታ

ጀርመን ያለው ሰው ከስራ ቢወጣ፣ ገቢ ቢያንሰው የሴፍቲ መረቡ መሰርታዊ መጠለያ፣ የምግብ ፍላጎቶችን ማሟላት ይስችላል። ባለው ማህበራዊ የጤና ኢንሹራንስ ስረዓትም የተነሳ ለህክምና አይከፈልም። የማይነፃፅትን ሀገሮች ለማነፃፀር ባይሆንም በኢትዮጵያ ያሉ ጥናቶች እንደሚያሳዩት ገቢያቸው በወርሃዊ ደምዘ በመቋረጥ፣ በቀጥታ ገቢ በመቋረጥ ወይም ሪመተንስ የማያገኙትን በከፊተኛ ሁኔታ እንደመታቸው ነው። በዚህ የተነሳም መሰረታዊ የሆነን

የምግብ ፈጅታን አለማግኘት እና የመገባየት አቅም መቋረጥን ከፍተኛውን ድርሻ ይይዛሉ። ከዚህ በተጨማሪ ከፍተኛ የኑሮ ውድነት፣ የዋጋ ንረት፣ የትራንስፖርት ዋጋ ጭማሪ፣ ወዘተ እንዳባባሱት ይሰማል። ጀርመን የመፀዳጃ ወረቀት ለመግዛት ሰው ሰራሽ እጥረት ተፈጥሮበት በነበረት ጊዜ ሱፐር ማርኬቶች በሸቀጦች ላይ በሳንቲም ደርጃ እንኳን የዋጋ ጭማሪ አላደርጉም ነበር። በቅርቡም የቫት 3% ቅናሽ የተደረገ ሲሆን ይህም ዝም ብሎ የሚቀንስ ሳይሆን መንግስት ለዚህ ክስረት የሚሆን ድጎማ 130 ቢሊዮን ዩሮ አስቀምጦ ነው። ይህን ልምድ ወስዶ ኢትዮጵያ ላይ አድርጎ ለማለት መንግስት በዚህ ቅነሳ የሚያጣውን ገቢ የሚያካክስበትን አስቀድሞ የማዘጋጀት አቅም እንዳለው ማስላትም ተገቢ ነው።

3. ኢኮኖሚዊ እይታ - የጨምሩ ፍጆታዎች

ጀርመን ውስጥ በቅርቡ የወጡ ጥናቶች እንደሚያሳዩት የመኖርያ ቤቶች ዋጋዎች እየጨምሩ የመጡ ሲሆን (ጀርመን ቤት ሲገዛ መሬቱንም ጭምር ነው፣ እንደ ኢትዮጵያ ለረዥም አመት ሊዘንግ ተብሎ በዲፋክቶ ደርጃ የሚውሰድ አይደለም)። በኮሮና ወረርሽኝ ጊዜ አብዛኛው ሰው እቤት በመቀመጡ ወደ ውስጥ ትኩረት በመሰጠት የቤት ውስጥ እቃዎችን፣ መገልገያዎችን፣ የቤት ማሳዋብያዎችን በመገበየት የእነዚህ ዕቃዎች ፍጆታ በ30% ጨምሯል። የኤሌክትሮኒክስ እቃዎች ግብይትም በ5.5% ጨምሯል። የዲጂታል ግብይት፣ የሙብራት ሃይል እና ቴሌኮሙኒኬሽን የወረርሽኙ ተጠቃሚዎች መሆናቸው እንደቀጠለ ሲሆን፣ የከባቢ አየር ጥበቃም ልዩ ትኩረት አግኝቷል።

እንዳንድ ጥቆማዎች እንደሚያሳዩት የጀርመን ኢኮኖሚ ከፍተኛ ቀውስ ውስጥ ቢወድቅም እንደተጠበቀው ሳይሆን ቶሎ ሊያገግም ይችላል የሚሉ ስሌቶች ይታያሉ። ይህም የጀርመን መንግስት በወሰዳቸው አፋጣኝ እና ውጤታም እርምጃዎች የተገኝ እንደሆነ ይታመናል። ቀውስን የመቋቋም ይዘት ያለው የጀርመን ኢኮኖሚ ስረዓትም አንዱን ሚና ይጫወታል (ኤክስፖርት ተኮር፣ ቤተሰባዊ ይዘት ያለው፣ ከብድር ይልቅ የማጠራቀም ባህል፣ ጥራት ተኮር የሆኑ የኢንቨስትመንት መሳርያዎች ምርት፣ የመደጋገፍ ባህል)።

4. ቸልተኝነት

ኮንፌሲየስ የተባለ ፈላስፋ ከሺ ዓመታት በፊት „መልካሙን ዘር የሚያጠፋው የገበሬው ቸልተኝነት እንጂ እንክርዳዱ አይደለም።“ እንዳለው ለኮሮና መስፋፋት ቀዳሚውን ቦታ የሚይዘው የሰው ቸልተኝነት ነው። በጀርመን የወንጀል ሀግ በማውቅም ሆነ ባለማወቅ ቸልተኝነት የሚፈጠሩ መተላለፎች የሚያስቀጡ መሆናቸው የታወቀ ሲሆን፣ ይህም ኢትዮጵያም ሆነ ሌላም ሀገር ከዚህ የተለየ አይደለም።

ከመቶሺ ሰው በላይ የሞተባት ብራዚል መንሳኤው ከፍተኛ ቸልተኝነት እንደሆነ ይነግራል። በተለይም የፕሬዚዳንቱ ወረርሽኝ መካድ።

በጀርመንኛ ገዳዩ ቸልተኝነት የሚባለው (tödliche Arroganz / Fahrlässigkeit) ኮሮና አስቀድሞ መቆጣጠር ይቻል የነበረው ባለመፈፀሙ እንዲባዛ የማድረግ መግለጫ ነው። በተለይም ቁጥሩ መቀነስ ካሳየ በኋላም ወጣት ጀርመኖች ወደ ስፓኝ ለእረፍት በመሄድ በጭፈራ ቤቶች ወዘተ በብዛት በመገኘት እና በሽታውን ይዘው በመመለሳቸው ባለፉት ወራት መብዛት ጀምሮ ነበር። በዚህም የእስያውያን የዲስፕሊን ባህል እንደ ብረት የጠነከረውን የጀርመንን የዲስፕሊን ባህልን እያስናቀም መጥቷል።

የኢትዮጵያ መንግስት በተለይም የጤና ኢንስቲትዩት ከመጀመሪያ ጀምሮ በከፍተኛ ጥረት ወረርሽኙ እንዳይገባ፣ ከገባም እንዳይስፋፋ፣ ከተስፋፋም ለመቆጣጠር በሚያስችል መልኩ ሲሰሩ ታይቷል። ቢሆንም ቸልተኝነትን ለማጥፋት በሚደርገው ጥረት ላይ ብዙ ድጋፍ እና ብዙ መሰራት ይኖርበታል። የቸልተኝነቱ፣ የመሰላቸቱ እና ምንም እንዳልሆነ የመውሰዱ ሁኔታ ዛሬ ከቀዳሚ 50ዎቹ ውስጥ የገባቸውን ኢትዮጵያ ወደ ቀዳሚ 20 ሃገራት እንዳትመጣ ያስጋል። እንደሚሰማውም ከከተማ ውጭ ስለኮሮና ያለው ግንዛቤም ዝቅተኛ እንደሆነ ነው። በእርግጥ ገደብ ለማድረግ፣ አትውጡ ለማለት፣ ስራን ለመዘጋት የሚያስችል እና ለሚደርሰው ክስራት የሚከስ ሁኔታ እና አቅምም ያስፈልጋል።

5. ምግብ ቤቶች

ኢትዮጵያ ምግብ ቤቶች ወይም መሰል ቦታዎች ያለገደብ ሰው ገብቶ እንደሚሰተናገድ እና እንደሚዝናና ይሰማል። ጀርመን ግን ተጠቃሚው ወደ ሪስቶራንቱ ሲገባ ስሙን፣ አድራሻውን እና ስልክ ቁጥሩ ይመዘገባል። እስኪቀምጥ ድረስ ማስክ ያደርጋል። ከወንበሩ ተንሰቶ ወደ ሌላ ቦታ ለምሳሌ ወደ መፀዳጃ ቤት ሲኬድ ማስክ ተደርጎ ነው። ጠረጴዛዎች ተራርቀው ነው የሚቀምጡት፣ በየቦታው ሳኒታይዘር ይቀምጣል። ይህንንም በገበያ ማዕከላት፣ በተለያዩ ሰዎች በሚመገቡባቸው እና በሚወጡባቸው ቦታዎች የሚታይ ነው። የተወሰነ ቁጥር ያለው ሰው ከገባ፣ ቀሪው በትዕግስት ውጭ ሆኖ ርቀቱን ጠብቆ የሚቆይበት ነው። በር ላይ ሆኖ የሚቆጥር ወይም የሚቆጣጠርም አለ።

6. ቴያትር እና ፊልም

ሲኒማ ቤቶች ተከፍተዋል። ይህም ጥብቅ በሆነ የኮሮና ገደቦችን በመከተል ነው። ለምሳሌ ከፊት፣ ከኋላ፣ በግራ እና ቀኝ ተመልካች አይቀመጥም። ሲኒማ አዳራሹ ቢበዛ አንድ አራተኛ ቦታ ብቻ መያዝ ነው የሚፈቀድለት። የሚታየው ፊልም ድግግሞሽ እና ሌላኛው እስከሚቀጥልም በመሀከሉ ለማጽዳት፣ አየር ለማናፍስ ለሰዓታት ዝግ ይሆናል። በተጨማሪም የፊልም ቀርፃም ተጀምሯል። ለምሳሌ አሜሪካ በተፈጠረው ሁኔታ መቀረፅ ያልተቻሉ ፊልሞች እንደ „ማትሪክስ ቀጥር 4“ የመሳሰሉት በጀርመን የባብልስበርግ ፊልም ኢንዱስትሪ ፓርክ እየተሰሩ፣ በበርሊን ያሉ ቦታዎችም የኒውዮርክ ጎራንጎሮችን እያስመሰሉ እየቀርፁ ይገኛሉ። ለዚህም ዋናው ከእያንዳንዱ የቀርፃም ሆነ ፊትንግ በፊት አንድ ቀን አስቅድሞ የኮሮና ምርምራ የሚደረግ እና ኔጋቲቭ ውጤቱን ይዞ የመቅረብ ቅድመ ሁኔታ ነው።

7. ኮቪድ 19 እና ሰላማዊ ሰልፍ

በ28.08.2020 ጀርመንን እጅግ ያስቆጣው እና ያሳፈረው የሰላማዊ ሰልፍ በበርሊን ተደርጎ ነበር። ይህም በኮሮና የተያዘ ቁጥር መቀንስን ምክንያት በማድረግ የላላውን ሰላማዊ ሰልፍ የመውጣት እገዳን በመጠቀም ተጠረቶ በነበረው እራሱን የኮሮናን እገዳን በመቃወም „የኮሮና ዲክታትርነት ይቁም“፣ „መንግስት ከስልጣን ይውረድ“ ወዘተ የሚል መልዕክት ይዘው የውጡ ሰልፎች የታደሙበት ነበር። ከነዚህም ማህከል የከንስፕሪሲ አይዲዮሎጂስቶች ሃሳብን የያዙ፣ „ኪው አነን“ (Qanon) እየተባለ በህዝብ የሚጠራውን የሚደግፉ፣ የወቅቱን የአሜሪካ ፕሬዝዳንትን የሚደግፉ ነበሩበት። በዚህ ሰልፍ ላይም የተከለከለውን የናዚ ዘመን ባንዲራ በማውለብ ሰልፉን የተደባለቁ እና ጀርመንን ያሳፈሩ ዘርኞች የተሳተፉበትም ነበር። ዋናው ተቃውሟቸውም „ኮሮና የተነሳ የተፈጠረው እገዳ ሆን ተብሎ፣ ታስቦ እና ታቀዶ የሰውን ልጅን ባሪያ ለማድረግ፣ አዲስ የኢኮኖሚ ስራዓት ለመመስርት ነው“፣ „ሚስጢርዊ ቡድን የሚመራው ነው“ ወዘተ የሚሉ ነበር። „ማስክ አለማድረግም መብቴ ነው“ በማለት ማስክ ያላደርጉም ይገኙ ነበር። አብዛኛው ሰልፎች በተፈቀደው መሰረት በሰላማዊ መልክ ሃሰቡን በመግለፅ ማስክም አድርጎ የተገኘ ቢሆንም፣ ከፖሊስ ጋር በተደረገው ግጭት ከ500 በላይ ከስ ሲመሰረትባቸው በ59 ፖሊሶች ላይ ቀላል አደጋ አድርሰዋል። ይህም ከሪፑብሊክ ፕሬዚዳንት እና ከቻንስለሯ ጨምሮ ብዙን ያስቆጣ እና ትልቅ የመነጋገሪያ መድርክ ወስዶ የነበር ነው። የህገ መንግስት ጠባቂ (Verfassungsschutz) ለሚባለው የጀርመን የአገር ውስጥ ደህንነት ተቋምም ፈተና ፈጥሮ ነው ያለፈው። በአሁን ሰዓት ከዚህ ተመክሮ በመውሰድ ይህ ቸልተኝነት እንደገና እንዳይደገም እየተሰራበት ነው።

8. ማጠቃለያ ነጥቦች

- ኮሮናን ለመዋጋት ከፍተኛ ግንዛቤ ማስያዝ እና በከፍተኛ ሁኔታ በአእምሮ ውስጥ ተቀርፀው የሚቀሩ ድርጊቶችን ማሳየት ያስፈልጋል፣ ለምሳሌ በፅኑ ማቆያ ያሉ በሽተኞችን (ፕራይቪሲያቸውን በጠበቀ መልኩ) ወይም ከቦታው በተከታታይ በሚዴያ መዘገብ
- የአስተሳሰብ ለውጥ፣ የባህሪ ለውጥ እና የዘመን ዲጂታል እይታዎች ላይ በከፍተኛ ሁኔታ መስራት
- ድግግሞሽንም ከቅድመ ሁኔታዎች ጋር በማያያዝ ማህበራዊ ግዴታዎችን ለምሳሌ ከስራ ቦታ መፍጠር፣ (አለመቀንስ)፣ ከዋጋ አለመቀንስ፣ ለከባቢ አየር እንክብካቤ በማድረግ ለሚሰሩ መስጠት
- ወጣት ተኮር የሆነ የስራ ዕድል መክፈት ላይ እና ፈጠራን ማበረታታት

- የበጎ አድራጎች ስራን ማበረታታት
- ብሔራዊ የማህበራዊ ግልጋሎትን ማቀድ (ጀርመን እስከ ቅርብ ዓመታት ጊዜ የነበረው የብሔራዊ ውትድርና ግልጋሎት ግዳጅ ላይ ለማይሳተፉት ወጣቶች እንደመተኪያ ለተወሰኑ ወራቶች ማህበራዊ ግልጋሎት የሚሰጡበት ስራዎች ነበር። እንደገና ለመጀመርም ጥናት እየተደረገ ነው።)
- የምግብ አቅርቦት ስንሰለትን እንዳይቋረጥ ድጋፍ ማድረግ፣ ለገበሬዎች ወለድ የለሽ ብድር ማቅረብ። ርካሽ እና የተሻሻሉ የማምረቻ መሳሪያዎችን እንዲይገኙ ማስቻል
- መጨናነቅ እና መጣበብ የሚፈጠረው በትራንስፖርት መስኩ በመጠበቅ፣ በመሰባሰብ ወዘተ ስለሆነ የህዝብ ማመላለሻዎችን ቁጥር ወረርሽኝ እስኪወገድ ድረስ መጨመር፣ የሚመጡበትን የጊዜ ድግግሞሽንም ማሳነስ
- ስለ ኢትዮጵያ ስንናገር ስለአዲስ አበባ፣ ሌላ ከተሞች ወይም መንግስት የሚያውቀውን ፎርማል ሴክተሩን ብቻ ሳይሆን ከ80% በላይ የሆነውን ገጠሩን፣ ከ70% በላይ ኢኮኖሚያዊ አደርጃጀት የሌለበትን እና የማይመዘገበውን፣ በአብዛኛው ከመንግስት ኢኮኖሚያዊ ቁጥጥር ውጭ የሆነውን ኢንፎርማል ሴክተሩን በተመለከተ ከፍተኛ ለማጥበብ መስራት
- የገብያ ማዕከላትን በተለያዩ ቦታዎች መፍጠር
- ስብሰባዎችን በተቻለ መልኩ መቀንስ፣ አስቀድሞ እንደነበረው የመታጠቢያ ሁኔታዎችን ማመቻቸት፣ ሳይታይዘሮችን በየቢሮዎች፣ በየገበያ ቦታዎች፣ ወዘተ ማስቀመጥ ማይክሮፎኖችን በጥላስቲክ መሽፈን ወይም ከተናገሩ በኋላ በሳይታይዘር ማፅዳት፣ ወዘተ
- አስቀድሞ የማስጠንቀቂያ ስራዎችን ማጠናከር፣ ማለማመድ (ለምሳሌ በዛሬው እለት የአደጋ ጥሪ በማሰማት በመላ ጀርመን ልምምድ ሲካሄድ ውሏል። ይህም በፌዴራል፣ በሬጅን እና በአካባቢ ደረጃዎች የሚገኙትን ሁሉንም የማስጠንቀቂያ መሣሪያዎችን ጨምሮ በአገር አቀፍ ደረጃ የሙከራ ማንቂያ ከቀኑ 5 ሰዓት (11 a.m.) ላይ ተከናውኗል። እነዚህ ለምሳሌ ለሲቪል ጥበቃ ማስጠንቀቂያ የሚመከር ምልክት ካላቸው የማስጠንቀቂያ መተግበሪያዎች፣ በሬዲዮ፣ በቴሌቪዥኖችን እና እንደ ሲረን ያሉ የአካባቢ ማስጠንቀቂያ መሣሪያዎችን ያካተቱ ነበር።)

በተከታታይ የወጡትን ፅሁፎች በተመለከተ ለደረሱኝ መልካም አስተያየቶች አመሰግናለሁ። ለኢትዮጵያ የህዝምና ባለሙያዎች እና የኢትዮጵያ ጤና ኢንስቲትዩት የተለመደውን ትልቅ ምስጋናዬን አቀርባለሁ። ኮሮና ወረርሽኝን እና የተፈጠረውን ተጎዳኝ ቀውስ ለመከላከል ራሳቸውን መስዋዕት አድርገው ለሚታገሉት ኢትዮጵያውን ትልቅ ምስጋና ሳቀርብ፣ ከኢትዮጵያ ውጭ ወረርሽኝ ከአጥለቀለቃቸው ሀገራት ውስጥ ሁነው ከራሳቸውን ጤና እና ደህንነት ትይዩ ትውልድ አገራቸው ኢትዮጵያን እየረዱ የሚገኙትን የተከብሩ ወገኖችን እንደማይረሱና ምስጋናዬንም አቀርባለሁ።

„አሮጌው ዓመት ጥሩ ከነበር ለአዲሱ አመት መምጣት ሰዉ ደስ ሌለው ይገባል፤ አሮጌው ዓመት ጥሩ ካልነበር ደግሞ ለመጪው አዲሱ ዓመት መምጣት ሰዉ የበለጠ ደስ ሌለው ይገባል።“

የጀርመኑ ሳይንቲስት እና ፈላስፋ አልበርት አንስታይን

መልካም የጤና እና የስኬት ዘመን 2013

ፀጋዬ ደግነህ (ዶ/ር)

ዶ/ር ፀጋዬ ደግነህ ጉግሳ
በርሊን ጳጉሜ ፳ ፪ሺ፩፪ ዓ.ም. (Berlin, 10th September, 2020)